

**Саха литературатыгар государственнай олимпиада
түмүктүүр түһүмэбин сорудахтарын толорууга ыйыылар
(2021-2022 үө.дь.)**

9 кылаас

2021-2022 үө.дь. саха литературатыгар государственнай олимпиада түмүктүүр түһүмэбэ икки чаастан турар. Сорудахтар саха суруйааччыларын, кинилэр айымньыларын, айымньылар суруллубут историяларын, литература теориятын билиини ирдииллэр, ону тэнэ толкуйдуур, ырытар, айар дьоҕургун сыаналыыбыт.

А сорудах

А. Уус-уран айымньы тиэкиһин билиини тургутар сорудахтар.

В сорудах 3 түһүмэхтээх:

В1. Литература историятын, теориятын билиигэ, ааҕы уопсай культуратыгар сорудахтар.

В 2. Литература уонна искусство атын көрүнгэрэ.

В1 - бу сорудахтарга айымньы тиэкиһин, литература историятын уонна теориятын билиигин көрдөрөбүн. Эппиэти чуолкайдык, кылгастык биэрэргэ дьулуһ.

В2 – бу сорудахтар литература уонна искусство атын көрүнгэрин алтыһыларыгар билиигин тургуталлар. Эппиэккэр билэргин көрдөр, чопчу эппиэттээ.

Бу түһүмэхтэргэ барыта 60 б. ылыахха сөп.

С сорудах – Эссе.

Бу сорудах уопсай баала – 40 б.

Ситиһини баҕарабыт!

Саха литературатыгар государственной олимпиада (2021-2022 үө.дь.)
Түмүктүүр түһүмэх соруудахтара
9 кылаас

А. Уус-уран айымньы тиэкиһин билиини тургутар соруудахтар

1. А.Е. Кулаковской – Өксөкүлээх Өлөксөй хоһооно.

А) „Үрүн тулук эрэ мөлбөстүүр...“

Б) „Өрүөл кэриэһэ“

В) „Кырасыабай кыыс“

Г) „Сахаада“

2. Өксөкүлээх Өлөксөй төрөөбүт нэһилиэгэ.

А) Бастакы Дьохсоҕон

Б) Уус Таатта

В) Байаҕантай

Г) Төрдүс Дьохсоҕон

3. Анемподист Иванович Софронов – Алампа олорбут сыллара.

А) 1886-1935 сс.

Б) 1877-1926 сс.

В) 1895-1929 сс.

Г) 1893-1939 сс.

4. Быһа тардыы Алампа ханнык драматыттан ылыллыбытый?

„Ок-сиз! Тойон танара онорбута тугун сүрэй, доҕоор. Бу мин туох айыым иннигэр манньк эрэйгэ, мунҥа-сорго анаммытым буолуй. Саатар, сынньыллыбакка, мөбүллүбэккэ сылдыарым баҕалаах буоллаҕа. Танара эрэйи таптыыр, эрэйдээхтэри аһынар дииллэрэ, арай онон буоллаҕына, кэнники олоҕум тупсаа ини.“

А) “Таптал”

Б) “Уйбааныс”

В) “Олох оонньуура”

Г) “Олох дьэбэрэтэ”

5. Николай Денисович Неустроев “Кукаакы кулуба” комедиятын геройун тал.

А) Доропуун оҕонньор

Б) Сэмэн Сэмэнэбис

В) Сис Сэмэнэ

Г) Силээхтэ Сэмэн

6. Н.Д. Неустроев тыыннааҕар бэчээккэ туспа кинигэнэн тахсыбыт айымньыта.

А) „Кукаакы кулуба“

Б) „Куһаҕан тыын“

В) „Тар“

Г) „Дикая жизнь“

7. Быһа тардыыны аах. Ханнык герой аата көппүтүй:

„Бу манньк күнгэ-дьылга сахаттан эрэ олус аатырбыт, киһиттэн эрэ олус сураҕырбыт ураанхай улуута, саха саара, киһи кинээһэ, балысхан баайдаах, бардам быһыылаах, модун санаалаах, дохсун өйдөөх ... диэн орто туруу дойдуга олорбута эбитэ үһү.“

А) Кыһыл Ойуун

- Б) Тыгын Дархан
- В) Улуу Куданса
- Г) Эллэй

8. Бу ханнык герой туһунан кэпсэтэллэрий?

- Кимий бу? Тон биис дуо?
- Тон биис буолбатах, Дьыркинэй дии.
- Дьыркинэй буолбатах, Майаат буолуо.
- Суох-суох, сэбиттэн-сэбиргэлиттэн көрдөххө, Сартыал быһыылаах...

- А) Даҕанча
- Б) Эрилик
- В) Манган Мэкчэ
- Г) Кэрэмэс

В1 - бу сорудахтарга айымньы тиэкиһин, литература историятын уонна теориятын билиигин көрдөрөбүн. Эппиэти чуолкайдык, кылгастык биэрэргэ дьулус.

- 1) Алампа “Олох оонньуура” драматыгар резонёр уобарас. Аатын суруй.
- 2) Быһа тардыыны аах. Хоһоонно туттуллубут уус-уран ньымалары ый.
Үрүн эһэ арҕаһыны
Үллэр бааллаах хоту байбал
Кытылыгар айар, ыллыыр
Сахам сирэ барахсан.
- 3) Е.П. Неймохов “Сайсары күөлгэ түбэлтэ” диэн сэхэнин жанра.
- 4) “Үргүөрдээх кэм үнүгэстэрэ” роман ааптарын уонна сүрүн геройун аатын суруй.
- 5) Хоһоонтон быһа тардыыны аах. Ааптар толору аатын, псевдонимын ый.
Туман буолбут хонуктар
Тумулланын кэтэҕэр
Кыһыл буурҕа аттаахтар
Ньиргиздэрэ иһиллэр.
- 6) П.А. Ойуунускай “Кыһыл Ойуун” олонхо-тойуга ханнык уус-уран ньыманан суруллубутуй?
- 7) “Саха үс реалиһа-сырдатааччыта” үлэ ааптарын ааттаа. Бу үлэ историческай суолтатын быһааран 2-3 этиитэ суруй.
- 8) В.С. Яковлев-Далан саха түнҥү былыргы олоҕун тыктаран суруйбут романныа. Сүрүн геройдарын ааттаа.
- 9) “Та-ла-ба балы-ша-я!”- диэн ханнык герой тылларай? Айымньы аатын, ааптарын уонна герой аатын суруй.

В2 – бу сорудахтар литература уонна искусство атын көрүннэрин алтыһыларыгар билиигин тургуталлар. Эппиэккэр билэргин көрдөр, чопчу эппиэттээ.

- 1) Былатыан Ойуунускай аатынан Саха театр төрүттэммит күнэ.
- 2) Н.Д. Неустроев комедиятынан 2020 сыллаахха ханнык киинэ уһуллубутуй? Киинэ аатын уонна режиссер аатын суруй.
- 3) Д.К. Сивцев-Суорун Омоллоон суруйбут ханнык опера-либреттота сэрии кэмигэр үгүстүк сыанаҕа туран, таанканы онорууга үбүнэн төһүү күүс буолбутуй? Бу таанка аатын ааттаа.

С сорудах – Эссе. “Ийэ баар бу сиргэ”.